

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ห้องสมุดสถานศึกษาเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี มีหน้าที่ส่งเสริมการเรียน การสอนและการวิจัยให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ซึ่งต้องมีความพร้อมในด้าน ทรัพยากรห้องสมุด บุคลากร งบประมาณ การให้บริการ อาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ เพื่อสนับสนุนให้ห้องสมุดสามารถดำเนินการให้บริการแก่อาจารย์และนักศึกษา ตลอดจนชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่ห้องสมุดจะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมี มาตรฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านต่างๆดังกล่าวข้างต้น ปัจจุบัน ห้องสมุด สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลใช้มาตรฐานห้องสมุดสถานศึกษาเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี พ.ศ.2535 ตามประกาศของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

การวิจัยเรื่อง ทักษะของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยี ราชมงคลที่มีต่อมาตรฐานห้องสมุดสถานศึกษาเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี พ.ศ.2535 มี วัตถุประสงค์ 3 ประการคือ ประการแรก เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลที่มีต่อมาตรฐานห้องสมุดฯ ประการที่สอง เพื่อศึกษาความ คิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ที่มีต่อการใช้และไม่ใช้มาตรฐานห้องสมุดฯ และ ประการที่สาม เพื่อศึกษาสภาพห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ มาตรฐานเชิงปริมาณ

สมมติฐานในการวิจัย มี 3 ประการ คือ

1. ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เห็นว่ามาตรฐานห้องสมุดสถานศึกษา เพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี พ.ศ.2535 มีความเหมาะสมในมาตรฐานทั่วไป (เชิงคุณภาพ) ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ โครงสร้างการบริหาร บริการและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด วัสดุสารนิเทศ บุคลากร การดำเนินงานด้านเทคนิค อาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ งบประมาณ และเห็นว่าไม่เหมาะสมในมาตรฐานเชิงปริมาณ ด้านจำนวนวัสดุสารนิเทศ บุคลากร อาคาร ห้องสมุดและครุภัณฑ์ งบประมาณ

2. ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เห็นว่าสามารถใช้มาตรฐานห้องสมุด สถานศึกษาเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี พ.ศ.2535 เป็นแนวทางและเกณฑ์เบื้องต้นในการ พัฒนาทรัพยากรและบริการของห้องสมุด

3. สภาพห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลส่วนใหญ่ต่ำกว่ามาตรฐานห้องสมุดสถานศึกษาเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี พ.ศ.2535 เจริญปริมาณ ในด้านจำนวนวัสดุสารนิเทศ นฤคถาวร อาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ งบประมาณ

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม โดยส่งให้ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 81 คน ในระหว่างวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2540 - วันที่ 10 มีนาคม 2540 และได้รับแบบสอบถามกลับคืนจากผู้ตอบทั้งสิ้น 62 คน (76.54%) ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 62 คน (76.54%) แบ่งเป็นผู้บริหารห้องสมุด 31 คน (75.61%) และบรรณารักษ์ 31 คน (77.50%) เมื่อจำแนกตามสังกัดพบว่าเป็นผู้ตอบแบบสอบถามจากห้องสมุดคณะจำนวน 18 คน (29.03%) และผู้ตอบแบบสอบถามจากห้องสมุดวิทยาเขตจำนวน 44 คน (70.97%)

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานห้องสมุดสถานศึกษาเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี พ.ศ. 2535

2.1 ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อมาตรฐานห้องสมุดสถานศึกษาเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี พ.ศ.2535 จำแนกตามหมวดมาตรฐาน

ในการศึกษาค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานทั้ง 2 หมวดคือมาตรฐานทั่วไปและมาตรฐานเชิงปริมาณ เมื่อพิจารณามาตรฐานทั่วไปปรากฏว่า ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์มีความคิดเห็นโดยรวมว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก (4.34) และเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.68)

สำหรับมาตรฐานเชิงปริมาณ ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์มีความคิดเห็นโดยรวมว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก (4.00) และเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมากทุกด้าน (ตารางที่ 2)

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์มีความคิดเห็นต่อมาตรฐานทั่วไปและมาตรฐานเชิงปริมาณอยู่ในระดับมาก แต่มาตรฐานเชิงปริมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า

2.2 ร้อยละของความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานห้องสมุดจำแนกตามหมวดมาตรฐาน

เมื่อพิจารณาจำนวนและค่าร้อยละของความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อหมวดมาตรฐานทั่วไปและหมวดมาตรฐานเชิงปริมาณในระดับมากและมากที่สุดรวมกันแล้วสูงกว่าระดับปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด สำหรับหมวดมาตรฐานทั่วไปพบว่าผู้บริหารห้องสมุดมีผลรวมความคิดเห็นได้ 27 คน [88.71%] ส่วนบรรณารักษ์มีผลรวมของความคิดเห็นเท่ากับ 24 คน [80.64%]

สำหรับหมวดมาตรฐานเชิงปริมาณ ผู้บริหารห้องสมุดมีผลรวมของความคิดเห็นในระดับมากและมากที่สุด เท่ากับ 26 คน [83.87%] ส่วนบรรณารักษ์มีความคิดเห็นในระดับมากและมากที่สุด รวมแล้วได้ 21 คน [70.16%]

เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่ามาตรฐานทั่วไป ด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์มีผลรวมสูงสุดจำนวน 57 คน [91.68%] รองลงมาเป็นมาตรฐานทั่วไป ด้านบริการและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและด้านการดำเนินงานด้านเทคนิค จำนวน 54 คนเท่ากัน [87.10%] (ตารางที่ 3)

2.3 ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานห้องสมุดจำแนกตามสังกัด

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะต่อมาตรฐานทั่วไปโดยรวมเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.61) ส่วนของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาเขตเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก (4.24)

สำหรับมาตรฐานเชิงปริมาณ ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะและห้องสมุดวิทยาเขตเห็นว่ามาตรฐานโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก (4.22 และ 4.01 ตามลำดับ) แต่ห้องสมุดคณะมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงกว่าห้องสมุดวิทยาเขต

จากผลการวิจัย จะเห็นได้ว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะต่อมาตรฐานทั้ง 2 หมวดคือมาตรฐานทั่วไปและมาตรฐานเชิงปริมาณมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าห้องสมุดวิทยาเขต ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากห้องสมุดวิทยาเขตมีจำนวนผู้ใช้บริการคือนักศึกษาและอาจารย์ รวมทั้งบุคลากรภายในวิทยาเขตมากกว่าห้องสมุดคณะ จึงมีความต้องการในด้านต่างๆทั้งในมาตรฐานทั่วไปและเชิงปริมาณสูงกว่า ส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อมาตรฐานของห้องสมุดวิทยาเขตต่ำกว่าของห้องสมุดคณะ

2.4 ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานห้องสมุดหมวดมาตรฐานทั่วไป

ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อหมวดมาตรฐานทั่วไป ซึ่งมี 8 ด้าน เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน ปรากฏผลดังนี้

1. ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ

ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานด้านหน้าที่และความรับผิดชอบพบว่า ทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก (4.47 และ 4.08 ตามลำดับ)

เมื่อจำแนกตามสังกัดพบว่า ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนห้องสมุดวิทยาเขตเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก

จากผลการวิจัย ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์เห็นว่ามาตรฐานด้านหน้าที่และความรับผิดชอบมีความเหมาะสมในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของธงชัยพานู (2535: บทคัดย่อ) ที่ปรากฏผลว่า ความคิดเห็นของข้าราชการต่อมาตรฐานด้านหน้าที่และความรับผิดชอบอยู่ในระดับเห็นด้วย (ระดับมาก) เนื่องจากข้อกำหนดในมาตรฐานสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถาบัน และประกอบด้วยหลักทฤษฎีและหลักปฏิบัติทาง

บรรณารักษศาสตร์ (ACRL, 1995: 246) จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาเขตมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะข้อที่ระบุว่า ห้องสมุดควรให้ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในสังกัดและห้องสมุดของสถาบันอื่น มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันค่อนข้างมาก เนื่องจากห้องสมุดคณะส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลจึงสามารถให้ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดได้โดยง่าย ส่วนห้องสมุดวิทยาเขตส่วนใหญ่กระจายอยู่ตามภูมิภาคทำให้ไม่สะดวกในการให้ความร่วมมือกัน ส่งผลให้ระดับความคิดเห็นมีน้อยกว่าห้องสมุดคณะ

2. ด้านโครงสร้างการบริหาร

ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานด้านโครงสร้างการบริหารปรากฏว่า ทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก (4.43 และ 4.05 ตามลำดับ)

เมื่อจำแนกตามสังกัดพบว่า ผู้บริหารและบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะมีความเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนผู้บริหารและบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาเขตเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์เห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของธงชัย พานู (2535: บทคัดย่อ)ที่ว่า ความคิดเห็นของข้าราชการต่อมาตรฐานด้านโครงสร้างการบริหารอยู่ในระดับเห็นด้วย (ระดับมาก) และเป็นไปตามข้อกำหนดในมาตรฐานด้านโครงสร้างและการบริหารของ ACRL (1995: 253-255) ที่ระบุว่า ผู้บริหารห้องสมุดควรขึ้นตรงต่อหัวหน้าของสถาบัน มีส่วนร่วมในการบริหาร มีคณะกรรมการห้องสมุดและมีการแบ่งหน่วยงานอย่างชัดเจนและเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร

3. ด้านบริการและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานด้านบริการและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดพบว่า ผู้บริหารห้องสมุดเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.58) ส่วนบรรณารักษ์เห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก (4.23)

เมื่อจำแนกตามสังกัดปรากฏว่า ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาเขตเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์เห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย พานู (2535: บทคัดย่อ) ที่ว่า ความเห็นของข้าราชการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลอยู่ในระดับเห็นด้วย (ระดับมาก) ซึ่งข้อกำหนดในมาตรฐานด้านบริการและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดนั้นส่งเสริมการเรียนการสอนอำนวยความสะดวกในการใช้ทรัพยากรทุกรูปแบบที่ห้องสมุดจัดไว้เพื่อบริการเช่นเดียวกับข้อกำหนดในมาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัยของACRL (1955: 250-253)

4. ด้านวัสดุสารนิเทศ

ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานด้านวัสดุสารนิเทศพบว่ามีค่าความเหมาะสมในระดับมาก (3.99 และ 4.13 ตามลำดับ)

เมื่อจำแนกตามสังกัด ปรากฏว่า ผู้บริหารห้องสมุดห้องสมุดคณะเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก (4.42) ส่วนบรรณารักษ์เห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.51) สำหรับผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาเขตเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก (4.21 และ 4.03 ตามลำดับ)

จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์เห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก เพราะข้อกำหนดในมาตรฐานสอดคล้องกับมาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัยด้านทรัพยากรของACRL (1995: 247) ที่ว่า ควรจัดหาทรัพยากรสารนิเทศที่ส่งเสริมการเรียนการสอนและอำนวยความสะดวกให้กับการศึกษาและการวิจัย โดยการรวบรวมสื่อสารนิเทศที่มีการบันทึกในทุกรูปแบบให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะให้บริการ

5. ด้านบุคลากร

ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานด้านบุคลากรพบว่า ทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก (4.48 และ 4.25 ตามลำดับ)

เมื่อจำแนกตามสังกัดพบว่า ผู้บริหารห้องสมุดคณะมีความคิดเห็นต่อมาตรฐานว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนบรรณารักษ์เห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.70) สำหรับผู้บริหารห้องสมุดวิทยาเขตเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.54) ส่วนบรรณารักษ์เห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก (4.13)

จากผลการวิจัย จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์มีความเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก โดยข้อกำหนดในมาตรฐานสอดคล้องกับมาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัยด้านบุคลากรของ ACRL ที่ระบุว่า ควรมีการกำหนดคุณสมบัติทางการศึกษาความรู้ทางด้านวิชาชีพ รวมทั้งคุณสมบัติอื่นๆของบุคลากรในแต่ละตำแหน่งที่จำเป็นต่องานภายในห้องสมุด (ACRL, 1995: 249-250) โดยเฉพาะข้อกำหนดในมาตรฐานที่กำหนดว่า บุคลากรปฏิบัติงานในห้องสมุด ประกอบด้วยบรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด นักการภารโรงและบุคลากรอื่นๆ และบรรณารักษ์ ควรมีวุฒิอย่างต่ำระดับปริญญาตรีในสาขาบรรณารักษศาสตร์/สารนิเทศศาสตร์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

6. ด้านการดำเนินงานด้านเทคนิค

ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานด้านการดำเนินงานด้านเทคนิคพบว่า ทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก (4.43 และ 4.40 ตามลำดับ)

เมื่อจำแนกตามสังกัดปรากฏว่า ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะและวิทยาเขตเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก ยกเว้นบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

จากผลการวิจัยจะเห็นว่า ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์มีความคิดเห็นต่อมาตรฐานด้านการดำเนินงานด้านเทคนิคว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก เนื่องจาก การดำเนินงานด้านเทคนิคของห้องสมุด ได้แก่ งานพัฒนาวัสดุสารนิเทศ งานเตรียมวัสดุสารนิเทศ งานวิเคราะห์เลขหมู่และจัดทำบัตรรายการ งานคัดเลือกวัสดุสารนิเทศ เป็นงานที่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมห้องสมุดให้สามารถบริการผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนงานวารสาร หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์อื่นๆ งานจัดชั้นหนังสือและงานซ่อมและบำรุงรักษามีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นใกล้เคียงหรือเท่ากับระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่างาน 3 งานนี้เป็นงานพื้นฐานที่ไม่จำเป็นต้องพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงมากนัก

7. ด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์

ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์พบว่า ทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.81 และ 4.54 ตามลำดับ)

เมื่อจำแนกตามสังกัดปรากฏว่า ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ทั้งในห้องสมุดคณะและวิทยาเขตเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ยกเว้นบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาเขตเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก

จากผลการวิจัย มาตรฐานด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์เป็นเพียงด้านเดียวที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า มาตรฐานด้านนี้ตรงกับความต้องการของบุคลากรห้องสมุด ดังจะเห็นได้จากมีการกำหนดในมาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัยของ ACRL (1995: 253) เช่นกันว่า อาคารห้องสมุด ควรมีพื้นที่เพียงพอต่อการจัดเก็บทรัพยากร การใช้ของนักศึกษา อาจารย์และผู้ใช้บริการอื่นๆ รวมทั้งพื้นที่สำหรับการทำงานของบุคลากรห้องสมุด ซึ่งควรคำนึงถึงแสงสว่าง การระบายอากาศ การควบคุมอุณหภูมิและความชื้น นอกจากนี้ ห้องสมุดควรจัดตั้งในที่ชุมชนของสถาบันเพื่อความสะดวกในการเข้าใช้ ด้วย

8. ด้านงบประมาณ

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานด้านงบประมาณโดยภาพรวมเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก

เมื่อจำแนกตามสังกัด ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาเขตเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์เห็นว่างบประมาณห้องสมุดควรจะมีมาจากเงินงบประมาณของสถานศึกษาที่ห้องสมุดสังกัดอยู่โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ในกรณีที่งบประมาณห้องสมุดมาจากเงินงบประมาณของสถาบันที่ห้องสมุดสังกัดอยู่ ถือได้ว่าเป็นแหล่งที่มาของงบประมาณที่แน่นอน เนื่องจากทุกสถาบันต้องได้รับงบประมาณเป็นประจำทุกปี ซึ่งแหล่งที่มาอื่นๆของงบประมาณ ห้องสมุด ได้แก่ เงินผลประโยชน์ เงินบริจาค และเงินรายได้อื่นนั้น จัดได้ว่าเป็นแหล่งงบประมาณที่ไม่มีความแน่นอน ดังจะเห็นได้จากมาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัยด้านงบประมาณของ ACRL (1995: 255)

ระบุไว้เช่นกันว่า จำนวนงบประมาณของห้องสมุดจะกำหนดจากจำนวนงบประมาณของสถาบันที่ห้องสมุดสังกัดอยู่

2.5 ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานห้องสมุดหมวดมาตรฐานเชิงปริมาณ

ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานห้องสมุดเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้คือ

1. ด้านจำนวนวัสดุสารนิเทศ

ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานด้านจำนวนวัสดุสารนิเทศปรากฏว่า ทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก (4.20 และ 3.96 ตามลำดับ)

เมื่อจำแนกตามสังกัดพบว่า ทั้งห้องสมุดคณะและห้องสมุดวิทยาเขตเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก

จากผลการวิจัย ปรากฏว่า ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์มีความคิดเห็นต่อมาตรฐานด้านจำนวนวัสดุสารนิเทศอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่า จำนวนวัสดุตีพิมพ์ที่กำหนดไว้ไม่เหมาะสมกับสภาพการให้บริการของห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ส่วนวัสดุไม่ตีพิมพ์ไม่มีการระบุประเภทของวัสดุไม่ตีพิมพ์ให้ชัดเจน เพราะจากข้อกำหนดที่ว่าห้องสมุดควรมีวัสดุไม่ตีพิมพ์อย่างน้อยประเภทละไม่ต่ำกว่า 50 รายการนั้น ทำให้เกิดความไม่เที่ยงตรงในด้านขนาดหรือเนื้อที่การบรรจุ เช่น สไลด์ 1 แผ่น เปรียบเทียบกับซีดี-รอม 1 แผ่น มีความแตกต่างกันมากในเนื้อที่การบรรจุข้อมูล เป็นต้น

2. ด้านบุคลากร

ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานด้านบุคลากร ปรากฏว่า ทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นตรงกันว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก (4.47 และ 4.13 ตามลำดับ)

เมื่อจำแนกตามสังกัดพบว่า ห้องสมุดคณะและวิทยาเขตเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์มีความคิดเห็นต่อมาตรฐานว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของธงชัย พานู (2535: บทคัดย่อ) ที่ว่า ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์เห็นด้วยกับมาตรฐานห้องสมุดสถานศึกษาเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีฉบับร่าง พ.ศ.2530 ด้านบุคลากร (ระดับมาก) โดยมาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัยฉบับค.ศ.1995 ของสหรัฐอเมริกา (ACRL, 1995: 249-250) ระบุว่าบุคลากรเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการดำเนินงานต่างๆของห้องสมุด ควรจัดสรรบุคลากรห้องสมุดที่มีคุณภาพและปริมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน ในมาตรฐานเชิงปริมาณ ควรกำหนดเกณฑ์ด้านบุคลากรโดยพิจารณาปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์

ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์พบว่า ทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก (4.11 และ 3.74 ตามลำดับ)

เมื่อจำแนกตามสังกัด ทั้งผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะและวิทยาเขตเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก ยกเว้นผู้บริหารห้องสมุดคณะเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

จากผลการวิจัย จะเห็นได้ว่าผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์มีความคิดเห็นต่อมาตรฐานห้องสมุดว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก

4. งบประมาณ

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานด้านงบประมาณพบว่า ทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก (4.40 และ 4.16 ตามลำดับ)

เมื่อจำแนกตามสังกัดปรากฏว่า ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาเขตเห็นว่ามาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์มีความคิดเห็นต่อมาตรฐานด้านงบประมาณในระดับมาก แต่ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลส่วนใหญ่ได้

รับงบประมาณค่อนข้างน้อย ถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดเงินงบประมาณเป็นคำร้อยละ 5 ของหมวดค่าตอบแทน หมวดค่าใช้สอยและหมวดค่าวัสดุของแต่ละสถานศึกษาแล้วก็ตาม

3. ความคิดเห็นต่อการใช้และไม่ใช้มาตรฐานห้องสมุดสถานศึกษาเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี พ.ศ.2535

3.1 การใช้มาตรฐานห้องสมุดสถานศึกษาเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี

พ.ศ.2535

เมื่อพิจารณาการใช้มาตรฐานห้องสมุดตามสังกัดจะเห็นได้ว่า มีการใช้มาตรฐานห้องสมุด จำนวน 39 คน (62.90%) แบ่งเป็นห้องสมุดคณะ 13 คน ห้องสมุดวิทยาเขต จำนวน 26 คน ส่วนผู้ไม่ใช้มาตรฐานห้องสมุดมีจำนวน 23 คน (37.10%) แบ่งเป็นห้องสมุดคณะจำนวน 5 คน ห้องสมุดวิทยาเขตจำนวน 18 คน

จากการจำแนกตามห้องสมุดพบว่า ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ใช้มาตรฐานห้องสมุดเป็นจำนวน 23 แห่ง แบ่งเป็นห้องสมุดคณะ 8 แห่ง ห้องสมุดวิทยาเขต 15 แห่ง และไม่ใช้มาตรฐานห้องสมุด จำนวน 8 แห่ง แบ่งเป็นห้องสมุดคณะ 3 แห่ง ห้องสมุดวิทยาเขต 5 แห่ง

3.2 วัตถุประสงค์การใช้มาตรฐานห้องสมุด

เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์การใช้มาตรฐานห้องสมุดพบว่า ในภาพรวมผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ใช้มาตรฐานเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการให้ความสนับสนุนและพัฒนาห้องสมุดให้บรรลุเป้าหมาย จำนวนสูงสุด 36 คน รองลงมาใช้เป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์ในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของห้องสมุด และเป็นแนวทางและเกณฑ์เบื้องต้นในการพัฒนาทรัพยากรและบริการของห้องสมุด จำนวน 33 คนเท่ากัน และใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆจำนวนต่ำสุด 2 คน คือใช้แสดงถึงการทำงานและงานบริการของห้องสมุดที่เชื่อถือได้ และเพื่อให้ห้องสมุดได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เมื่อจำแนกตามสังกัดพบว่า ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะใช้มาตรฐานเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการให้ความสนับสนุนและพัฒนาห้องสมุดให้บรรลุเป้าหมายจำนวนสูงสุด 13 คน ส่วนผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาเขตใช้

มาตรฐานเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการให้ความสนับสนุนและพัฒนาห้องสมุดให้บรรลุเป้าหมาย และเป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์ในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของห้องสมุด จำนวนสูงสุด 23 คนเท่ากัน

วัตถุประสงค์ การใช้มาตรฐานดำเนินงานตามสถานภาพปรากฏว่า ผู้บริหารห้องสมุดคณะใช้มาตรฐานเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการให้ความสนับสนุนและพัฒนาห้องสมุดให้บรรลุเป้าหมาย และเป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์ในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของห้องสมุด จำนวนสูงสุด 8 คนเท่ากัน ส่วนบรรณารักษ์จำนวนสูงสุด 5 คน ใช้มาตรฐานเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการให้ความสนับสนุนและพัฒนาห้องสมุดให้บรรลุเป้าหมาย

สำหรับผู้บริหารห้องสมุดวิทยาเขต ใช้มาตรฐานเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการให้ความสนับสนุนและพัฒนาห้องสมุดให้บรรลุเป้าหมาย และเป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์ในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของห้องสมุด จำนวนสูงสุด 13 คนเท่ากัน ส่วนบรรณารักษ์ใช้มาตรฐานเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการให้ความสนับสนุนและพัฒนาห้องสมุดให้บรรลุเป้าหมาย เป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์ในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของห้องสมุด และเป็นแนวทางและเกณฑ์เบื้องต้นในการพัฒนาทรัพยากรและบริการของห้องสมุด จำนวนสูงสุด 10 คนเท่ากัน

3.3 มาตรฐานห้องสมุดด้านที่ใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ใช้มาตรฐานทั่วไป ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ จำนวนสูงสุด 36 คน รองลงมาเป็นการใช้มาตรฐานทั่วไป ด้านวัสดุสารนิเทศ จำนวน 34 คน และใช้มาตรฐานทั่วไป ด้านบุคลากร จำนวนต่ำสุด 20 คน

เมื่อจำแนกตามสังกัดปรากฏว่า ผู้ใช้ในห้องสมุดคณะใช้มาตรฐานทั่วไป ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ จำนวนสูงสุด 12 คน สำหรับมาตรฐานเชิงปริมาณนั้น มีการใช้มาตรฐานด้านบุคลากร จำนวนสูงสุด 11 คน

สำหรับห้องสมุดวิทยาเขต ผู้ตอบใช้มาตรฐานทั่วไป ด้านวัสดุสารนิเทศ จำนวนสูงสุด 26 คน และใช้มาตรฐานเชิงปริมาณ ด้านงบประมาณ จำนวนสูงสุด 19 คน

เมื่อจำแนกตามสถานภาพ ผู้บริหารห้องสมุดคณะใช้มาตรฐานทั่วไป ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ จำนวนสูงสุด 7 คน และใช้มาตรฐานเชิงปริมาณ ด้านจำนวนวัสดุสารนิเทศและด้านบุคลากร จำนวน 7 คนเท่ากัน สำหรับบรรณารักษ์ใช้มาตรฐานทั่วไป ด้าน

หน้าที่และความรับผิดชอบและด้านงบประมาณ จำนวนสูงสุด 5 คนเท่ากัน และใช้มาตรฐานเชิงปริมาณ ด้านบุคลากรและด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ จำนวนสูงสุด 4 คนเท่ากัน

สำหรับผู้บริหารห้องสมุดวิทยาเขตใช้มาตรฐานทั่วไป ด้านวัสดุสารนิเทศ จำนวนสูงสุด 15 คน และใช้มาตรฐานเชิงปริมาณ ด้านจำนวนวัสดุสารนิเทศและด้านงบประมาณ จำนวนสูงสุด 10 คนเท่ากัน ส่วนบรรณารักษ์ใช้มาตรฐานทั่วไป ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ และด้านวัสดุสารนิเทศ จำนวนสูงสุด 11 คนเท่ากัน และใช้มาตรฐานเชิงปริมาณ ด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ และด้านงบประมาณ จำนวนสูงสุด 9 คนเท่ากัน

จากผลการวิจัย จะเห็นได้ว่าบุคลากรห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลใช้มาตรฐานบางด้านน้อย ทั้งที่มึความเห็นว่ามาตรฐานด้านนั้นมีความเหมาะสมในระดับมากหรือมากที่สุด เช่น มาตรฐานทั่วไป ด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด แต่มีการใช้เกือบเป็นอันดับสุดท้าย เป็นต้น

3.4 ปัญหาการใช้มาตรฐาน

ในการศึกษาปัญหาการใช้มาตรฐานของผู้ใช้จำนวน 39 คนพบว่า ผู้ใช้มาตรฐานห้องสมุดมีปัญหาการใช้มาตรฐานทั่วไป ด้านวัสดุสารนิเทศและมาตรฐานเชิงปริมาณ ด้านบุคลากร จำนวนสูงสุดเท่ากันคือ 10 คน รองลงมามีปัญหาการใช้มาตรฐานทั่วไป ด้านงบประมาณ และมาตรฐานเชิงปริมาณ ด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ จำนวน 9 คนเท่ากัน ส่วนมาตรฐานทั่วไป ด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ มีปัญหาการใช้จำนวนต่ำสุด 3 คน

แต่เมื่อพิจารณามาตรฐานตามจำนวนปัญหา จะเห็นได้ว่า ผู้ใช้มีปัญหาการใช้มาตรฐานทั่วไป ด้านวัสดุสารนิเทศ จำนวนสูงสุด 13 คน รองลงมามีปัญหาการใช้มาตรฐานทั่วไป ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ และด้านงบประมาณ จำนวน 9 คน และผู้ใช้จำนวนต่ำสุด 4 คนเท่ากันมีปัญหาการใช้มาตรฐานทั่วไป ด้านโครงสร้างการบริหารและด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์

มาตรฐานด้านต่างๆเมื่อจำแนกตามรายการปัญหา พบว่า ผู้ใช้มีปัญหาเนื้อหาไม่ละเอียดในหมวดมาตรฐานทั่วไป ด้านวัสดุสารนิเทศ จำนวนสูงสุด 7 คน ผู้ใช้มีปัญหาเนื้อหาไม่ทันสมัยในมาตรฐานทั่วไป ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบและด้านวัสดุสารนิเทศ จำนวนสูงสุด 5 คนเท่ากัน และผู้ใช้มีปัญหาเนื้อหาไม่ถูกต้องในมาตรฐานทั่วไป ด้านการดำเนินงานด้านเทคนิค

จำนวนสูงสุด 3 คน ส่วนมาตรฐานทั่วไป ด้านโครงสร้างการบริหารและด้านบุคลากร ไม่มีปัญหา
เนื้อหาไม่ถูกต้อง

3.5 สาเหตุที่ไม่ใช้มาตรฐานห้องสมุด

จากการศึกษาผู้ที่ไม่ใช้มาตรฐานห้องสมุดพบว่า ผู้ที่ไม่ใช้มาตรฐานจำนวน
สูงสุด 12 คนเท่ากัน ระบุว่าสาเหตุมาจากไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงและเกณฑ์
มาตรฐานเชิงปริมาณสูงเกินไป รองลงมาจำนวน 9 คนระบุว่าไม่ทราบว่ามีความมาตรฐาน

เป็นที่น่าสังเกตว่า สาเหตุที่ผู้ตอบจำนวนสูงสุดไม่ใช้มาตรฐานมี 2 ประการ
คือ ประการแรก ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง แสดงให้เห็นว่าบุคลากรห้องสมุดขาด
ความเชื่อมั่นว่าข้อกำหนดต่างๆในมาตรฐานจะไม่ได้รับการตอบสนองจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุน
ห้องสมุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน ประการที่สอง
เกณฑ์มาตรฐานเชิงปริมาณสูงเกินไป เนื่องจากผู้ที่ไม่ใช้มาตรฐานทราบว่าห้องสมุดของตนไม่ได้
รับงบประมาณเพียงพอที่จะดำเนินงานให้บรรลุเกณฑ์มาตรฐาน และผู้บริหารยังไม่ให้ความสำคัญ
แก่ห้องสมุดมากนัก สาเหตุรองลงมาคือไม่ทราบว่ามีความมาตรฐาน เกิดจากการขาดการประชาสัมพันธ์
และเผยแพร่มาตรฐานหลังจากได้รับการประกาศรับรองจากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ
แล้ว ดังที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ (2531: 12) กำหนดในขั้นตอนสุดท้ายของการสร้าง
มาตรฐานว่า เมื่อจัดทำมาตรฐานเรียบร้อยแล้วให้เผยแพร่ไปยังห้องสมุดที่เกี่ยวข้องต่อไป

4. สภาพห้องสมุด (เชิงปริมาณ)

4.1 การเปรียบเทียบสภาพห้องสมุด ด้านจำนวนวัสดุสารนิเทศ

เมื่อพิจารณาภาพรวมของจำนวนวัสดุสารนิเทศ พบว่า จำนวนวัสดุสารนิเทศ
ประเภทวัสดุตีพิมพ์ทุกชนิดมีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน (ตารางที่ 24) สำหรับวัสดุไม่ตีพิมพ์ มี 3
ชนิดที่มีจำนวนสูงกว่ามาตรฐาน คือ สไลด์ มีจำนวนสูงกว่ามาตรฐาน 178 แผ่น วิดีโอเทปมี
จำนวนสูงกว่ามาตรฐาน 37 ม้วน และเทปบันทึกเสียงชนิดตลับมีจำนวนสูงกว่ามาตรฐาน 20
ตลับ ส่วนแผ่นเสียงไม่ปรากฏว่ามีในห้องสมุดวิทยาเขต (ตารางที่ 25)

เมื่อจำแนกตามประเภทของวัสดุสารนิเทศ ปรากฏว่า

4.1.1 วัสดุพิมพ์

4.1.1.1 หนังสือ เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานอย่างน้อยที่ควรมี (50,000 เล่ม)พบว่า มีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน 27,463 เล่ม เมื่อจำแนกตามสังกัด ปรากฏว่ามีจำนวนหนังสือต่ำกว่ามาตรฐาน

จำนวนหนังสือเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนหนังสือที่ควรมีโดยเฉลี่ย 153,030 เล่ม พบว่า มีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน 130,493 เล่ม เมื่อจำแนกตามสังกัด ปรากฏว่าต่ำกว่ามาตรฐาน

4.1.1.2 วารสาร ปรากฏว่าต่ำกว่ามาตรฐาน 49 ชื่อ เมื่อจำแนกตามสังกัด พบว่ามีจำนวนวารสารทั้งหมดต่ำกว่ามาตรฐาน

จำนวนวารสารภาษาไทยพบว่า มีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน 29 ชื่อ เมื่อจำแนกตามสังกัด ปรากฏว่าต่ำกว่ามาตรฐาน

จำนวนวารสารภาษาต่างประเทศพบว่า มีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน 18 ชื่อ เมื่อจำแนกตามสังกัดก็มีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน

4.1.1.3 หนังสือพิมพ์ ปรากฏว่าต่ำกว่ามาตรฐาน 3 ชื่อ เมื่อจำแนกตามสังกัด พบว่ามีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน

จำนวนหนังสือพิมพ์ภาษาไทยพบว่า มีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน 2 ชื่อ เมื่อจำแนกตามสังกัด พบว่ามีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน

จำนวนหนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศ พบว่า มีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน 1 ชื่อ เมื่อจำแนกตามสังกัด พบว่าห้องสมุดคณะและวิทยาเขตมีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน 1 ชื่อเท่ากัน

4.1.2 วัสดุไม่ตีพิมพ์

4.1.2.1 फिल्मภาพยนตร์ ปรากฏว่ามีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน 41 ม้วน และเมื่อจำแนกตามสังกัด พบว่ามีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน

4.1.2.2 แผ่นเสียง ปรากฏว่ามีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน 40 แผ่น และเมื่อจำแนกตามสังกัด พบว่าห้องสมุดคณะมีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐานสำหรับห้องสมุดวิทยาเขตไม่ปรากฏว่ามีแผ่นเสียง

4.1.2.3 เทปบันทึกเสียงชนิดคัลป์ ปรากฏว่ามีจำนวนสูงกว่ามาตรฐาน 20 คลิป และเมื่อจำแนกตามสังกัด พบว่ามีจำนวนสูงกว่ามาตรฐาน

- 4.1.2.4 วิดีโอเทป ปรากฏว่ามีจำนวนสูงกว่ามาตรฐาน 37 ม้วน
และเมื่อจำแนกตามสังกัด พบว่ามีจำนวนสูงกว่ามาตรฐาน
- 4.1.2.5 สไลด์ ปรากฏว่ามีจำนวนสูงกว่ามาตรฐาน 178 แผ่น
และเมื่อจำแนกตามสังกัด พบว่ามีจำนวนสูงกว่ามาตรฐาน
- 4.1.2.6 ซีดี-รอม ปรากฏว่ามีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน 32 แผ่น
และเมื่อจำแนกตามสังกัด พบว่ามีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน

ผลจากการศึกษาค้นคว้าพบว่า จำนวนวัสดุสารนิเทศที่เป็นวัสดุตีพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ วารสารและหนังสือพิมพ์ ต่ำกว่ามาตรฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับมาตรฐานห้องสมุด 2 ประเภท คือ นฤมล บุญพัชรินทร์ (2518: 146-154) เปรียบเทียบสภาพห้องสมุดวิทยาลัยครูกับมาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัยครู ส่วนการเปรียบเทียบสภาพห้องสมุดกับมาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัย มีผู้ศึกษา 2 คน คือ Carpenter (1981A: 7-18) Carpenter (1981B: 407-415) และ Lewis (1982: 4963A-4964A) ผลที่ได้คือ ห้องสมุดมีจำนวนหนังสือและวารสารต่ำกว่ามาตรฐาน

ส่วนวัสดุไม่ตีพิมพ์ ได้แก่ ฟิล์มภาพยนตร์ แผ่นเสียงและซีดี-รอม มีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน ส่วนจำนวนเทปบันทึกเสียงชนิดตลับ วิดีโอเทปและสไลด์ สูงกว่ามาตรฐาน มีสาเหตุมาจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมีแผนกเทคโนโลยีทางการศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้บริการแก่ครู อาจารย์และนักศึกษา แยกออกไปจากห้องสมุด ทำให้ห้องสมุดมีวัสดุไม่ตีพิมพ์จำนวนน้อย เพราะส่วนใหญ่จะอยู่ในความรับผิดชอบของแผนกเทคโนโลยีทางการศึกษา

4.2 การเปรียบเทียบสภาพห้องสมุด ด้านบุคลากร

เมื่อพิจารณาภาพรวมของจำนวนบุคลากรห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (ตารางที่ 26) พบว่า จำนวนผู้บริหารห้องสมุด บรรณารักษ์ และนักการภารโรงได้มาตรฐานที่กำหนดไว้ 1 คนเท่ากัน ส่วนเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน 2 คน

เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ปรากฏว่า

4.2.1 ผู้บริหารห้องสมุด จำนวนผู้บริหารห้องสมุดโดยเฉลี่ยทั้งในภาพรวมและจำแนกตามสังกัด ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้ 1 คนเช่นเดียวกัน

4.2.2 บรรณารักษ์ ผลการวิจัย ปรากฏว่าได้มาตรฐานที่กำหนดไว้ เมื่อจำแนกตามสังกัด พบว่า ห้องสมุดคณะได้มาตรฐานที่กำหนดไว้ ส่วนห้องสมุดวิทยาเขต มีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน 2 คน

4.2.3 เจ้าหน้าที่ห้องสมุด พบว่าต่ำกว่ามาตรฐาน 2 คน เมื่อจำแนกตามสังกัด ปรากฏว่ามีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน

4.2.4 นักการภารโรง จำนวนนักการภารโรงทั้งในภาพรวมและจำแนกตามสังกัด ปรากฏว่า ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะเห็นได้ว่า จำนวนเจ้าหน้าที่ห้องสมุดต่ำกว่ามาตรฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล บุญพิชชินทร์ (2518: 146-154) อุไรวรรณ วรกุล รังสรรค์ (2534: 221-239) และ Carpenter (1981B: 407-415) ที่ปรากฏว่า มีจำนวนบุคลากรต่ำกว่ามาตรฐาน ซึ่งเป็นผลมาจากการไม่ให้ความสำคัญแก่จำนวนบุคลากรห้องสมุด ที่นับว่าเป็นกลไกสำคัญที่จะดำเนินงานห้องสมุดให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4.3 การเปรียบเทียบสภาพห้องสมุด ด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์

จากการศึกษาพบว่า พื้นที่อาคารห้องสมุดมีเพียงพื้นที่สำหรับนักการภารโรง ที่มีจำนวนสูงกว่ามาตรฐาน 2.5 ตรม. (ตารางที่ 27) สำหรับจำนวนครุภัณฑ์ ปรากฏว่ามีจำนวนสูงกว่ามาตรฐาน 4 ประเภท คือ เครื่องคอมพิวเตอร์ มีจำนวนสูงกว่ามาตรฐาน 1 เครื่อง เครื่องพิมพ์คอมพิวเตอร์ มีจำนวนสูงกว่ามาตรฐาน 1 เครื่อง เครื่องเล่นจานเสียง มีจำนวนสูงกว่ามาตรฐาน 2 เครื่อง และหูฟัง มีจำนวนสูงกว่ามาตรฐาน 3 อัน (ตารางที่ 28)

เมื่อจำแนกตามประเภทของอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ ปรากฏผลดังนี้

4.3.1 พื้นที่อาคารห้องสมุด

4.3.1.1 พื้นที่สำหรับเก็บวัสดุพิมพ์ต่ำกว่ามาตรฐาน 590 ตรม. เมื่อจำแนกตามสังกัด พบว่ามีพื้นที่ต่ำกว่ามาตรฐาน

4.3.1.2 พื้นที่สำหรับเก็บวัสดุไม้ตีพิมพ์ต่ำกว่ามาตรฐาน 15 ตรม. เมื่อจำแนกตามสังกัด พบว่ามีพื้นที่ต่ำกว่ามาตรฐาน

4.3.1.3 พื้นที่สำหรับบุคลากร เมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทของตำแหน่ง ปรากฏว่า

พื้นที่สำหรับผู้บริหารห้องสมุดต่ำกว่ามาตรฐาน 5 ตรม.
เมื่อจำแนกตามสังกัด ปรากฏว่ามีพื้นที่ต่ำกว่ามาตรฐาน

พื้นที่สำหรับบรรณารักษ์ต่ำกว่ามาตรฐาน 7 ตรม. เมื่อ
จำแนกตามสังกัด ปรากฏว่าห้องสมุดวิชาเขตมีพื้นที่ต่ำกว่ามาตรฐาน 15 ตรม. ในขณะที่
ห้องสมุดคณะมีพื้นที่สูงกว่ามาตรฐาน 1 ตรม.

พื้นที่สำหรับเจ้าหน้าที่ห้องสมุดต่ำกว่ามาตรฐาน 8 ตรม.
เมื่อจำแนกตามสังกัด ปรากฏว่าห้องสมุดวิชาเขตมีพื้นที่ต่ำกว่ามาตรฐาน 19 ตรม. ส่วนห้องสมุด
คณะมีพื้นที่สูงกว่ามาตรฐาน 4 ตรม.

พื้นที่สำหรับนักการภารโรงสูงกว่ามาตรฐาน 2.5 ตรม.
เมื่อจำแนกตามสังกัด ปรากฏว่ามีพื้นที่สูงกว่ามาตรฐาน

4.3.1.4 พื้นที่อื่นๆ ได้แก่

พื้นที่สำหรับห้องเก็บของต่ำกว่ามาตรฐาน 94 ตรม. เมื่อ
จำแนกตามสังกัด พบว่ามีพื้นที่ต่ำกว่ามาตรฐาน

พื้นที่สำหรับห้องถ่ายเอกสารต่ำกว่ามาตรฐาน 7 ตรม. เมื่อ
จำแนกตามสังกัด พบว่ามีพื้นที่ต่ำกว่ามาตรฐาน

พื้นที่สำหรับห้องประชุมต่ำกว่ามาตรฐาน 43 ตรม. เมื่อ
จำแนกตามสังกัด พบว่ามีพื้นที่ต่ำกว่ามาตรฐาน

พื้นที่ที่นั่งสำหรับศึกษาค้นคว้าภายในห้องสมุดต่ำกว่า
มาตรฐาน 3,129 ตรม. เมื่อจำแนกตามสังกัด พบว่ามีพื้นที่ต่ำกว่ามาตรฐาน

4.3.2 กรุภัณฑ์

4.3.2.1 เครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่องพิมพ์คอมพิวเตอร์มีจำนวนสูงกว่า
มาตรฐาน 1 ชุด เมื่อจำแนกตามสังกัด ห้องสมุดวิชาเขตมีจำนวนสูงกว่ามาตรฐาน 1 เครื่องเช่น
กัน สำหรับห้องสมุดคณะมีเครื่องคอมพิวเตอร์ 1 ชุดตามเกณฑ์ที่กำหนด

4.3.2.2 เครื่องศึกษาภาพนิ่งมีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน 3 ชุด เมื่อ
จำแนกตามสังกัด พบว่ามีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน

4.3.2.3 เครื่องเล่นและบันทึกภาพมีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน 2 ชุด
เมื่อจำแนกตามสังกัด ห้องสมุดคณะและห้องสมุดวิชาเขตมีจำนวนเครื่องเล่นและบันทึกภาพต่ำ
กว่ามาตรฐาน 2 ชุด

4.3.2.4 เครื่องเล่นและบันทึกเสียงมีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน 1 ชุด
เมื่อจำแนกตามสังกัด ปรากฏว่ามีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน

4.3.2.5 เครื่องอ่านและพิมพ์ไมโครฟิล์ม มีเฉพาะในห้องสมุดคณะ โดยพบว่าต่ำกว่ามาตรฐาน 1 ชุด สำหรับห้องสมุดวิทยาเขตไม่ปรากฏว่ามีเครื่องอ่านและพิมพ์ไมโครฟิล์ม

4.3.2.6 เครื่องอ่านและพิมพ์ไมโครฟิช ไม่ปรากฏว่ามีในห้องสมุดแห่งใด

4.3.2.7 เครื่องถ่ายเอกสาร เมื่อพิจารณาภาพรวมและจำแนกตามสังกัด พบว่า มีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน 1 เครื่อง

4.3.2.8 เครื่องโทรสาร เมื่อพิจารณาภาพรวมและจำแนกตามสังกัด ปรากฏว่า มีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน 1 เครื่อง

4.3.2.9 เครื่องเล่นงานเสียง จะเห็นว่ามีเฉพาะในห้องสมุดคณะ ปรากฏว่าสูงกว่ามาตรฐาน 2 เครื่อง สำหรับห้องสมุดวิทยาเขตไม่ปรากฏว่ามีเครื่องเล่นงานเสียง

4.3.2.10 หูฟังมีจำนวนสูงกว่ามาตรฐาน 3 อัน เมื่อจำแนกตามสังกัด พบว่า มีจำนวนหูฟังสูงกว่ามาตรฐาน

จากผลการวิจัยด้านพื้นที่อาคารห้องสมุด ได้แก่ พื้นที่สำหรับเก็บวัสดุตีพิมพ์ พื้นที่สำหรับเก็บวัสดุไม่ตีพิมพ์ พื้นที่สำหรับผู้บริหารห้องสมุด พื้นที่สำหรับห้องเก็บของ พื้นที่ห้องถ่ายเอกสาร พื้นที่ห้องประชุมเล็ก และพื้นที่ที่นั่งสำหรับศึกษาค้นคว้าภายในห้องสมุดสำหรับนักศึกษาและอาจารย์ ปรากฏว่ามีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน

สำหรับด้านครุภัณฑ์ ได้แก่ เครื่องศึกษาภาพนิ่ง เครื่องเล่นและบันทึกภาพ เครื่องเล่นงานเสียง เครื่องอ่านและพิมพ์ไมโครฟิล์ม เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องโทรสาร มีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน นอกจากนี้ ยังพบว่า ห้องสมุดทุกแห่งไม่มีเครื่องอ่านและพิมพ์ไมโครฟิช ส่วนห้องสมุดวิทยาเขตไม่ปรากฏว่ามีเครื่องอ่านและพิมพ์ไมโครฟิล์มและเครื่องเล่นงานเสียง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล บุญพัชรินทร์ (2518: 146-154) และ กนิษฐา นาคหัตติ (2536: 80-85) ที่พบว่า จำนวนครุภัณฑ์วัสดุไม่ตีพิมพ์ ได้แก่ เครื่องศึกษาภาพนิ่ง เครื่องเล่นและบันทึกภาพ เครื่องเล่นและบันทึกเสียง เครื่องอ่านและพิมพ์ไมโครฟิล์ม เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องโทรสาร ต่ำกว่ามาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลของเครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่องพิมพ์คอมพิวเตอร์พบว่า ได้มาตรฐาน เป็นผลมาจากมีการกำหนดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่องพิมพ์คอมพิวเตอร์อย่างน้อย 1 ชุด ในมาตรฐานห้องสมุดสถานศึกษาเพื่อการศึกษาและเทคโนโลยี พ.ศ.2535 ประกอบกับมีนโยบายการจัดการสารนิเทศเพื่อการศึกษาและเทคโนโลยีของ

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ที่ระบุในนโยบายว่าสนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบสารสนเทศที่ทันสมัยในแต่ละวิชาชีพโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทั้งวิธีการและอุปกรณ์เครื่องใช้เพื่อใช้ในการงานสารสนเทศ รวมทั้งการสื่อสารและการให้บริการสารสนเทศ (ธรรมบุญ ฤทธิมณี, 2535: 15)

4.4 การเปรียบเทียบสภาพห้องสมุด ด้านงบประมาณ

ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้รับงบประมาณต่ำกว่ามาตรฐาน 423,714 บาท เมื่อจำแนกตามสังกัด ก็ได้รับงบประมาณต่ำกว่ามาตรฐานเช่นกัน (ตารางที่ 29)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลโดยรวมและจำแนกตามสังกัดได้รับงบประมาณต่ำกว่ามาตรฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล บุญพัชรินทร์ (2518: 146-154) กนิษฐา นาคหัตถ์ (2536: 80-85) และ Carpenter (1981A: 7-18) ที่พบว่า สภาพห้องสมุดด้านงบประมาณ มีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน การที่ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้รับงบประมาณต่ำกว่ามาตรฐาน เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อทำให้สภาพห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลต่ำกว่ามาตรฐานทุกด้าน

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อหนึ่ง ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เห็นว่ามาตรฐานห้องสมุดสถานศึกษาเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี พ.ศ.2535 มีความเหมาะสมในมาตรฐานทั่วไป ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ โครงสร้างการบริหาร บริการและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด วัสดุสารสนเทศ บุคลากร การดำเนินงานด้านเทคนิค อาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ งบประมาณ และเห็นว่าไม่เหมาะสมในมาตรฐานเชิงปริมาณ ด้านจำนวนวัสดุสารสนเทศ บุคลากร อาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ งบประมาณ จากผลการวิจัยพบว่า ผลรวมของจำนวนและค่าร้อยละของความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ต่อมาตรฐานทั่วไป และมาตรฐานเชิงปริมาณในระดับมากและมากที่สุดสูงกว่าระดับปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังนั้น ผลการวิจัยที่ได้ในมาตรฐานทั่วไปจึงสอดคล้องกับสมมติฐาน ส่วนผลการวิจัยในมาตรฐานเชิงปริมาณไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน เพราะผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์เห็นว่ามาตรฐานเชิงปริมาณก็เหมาะสมเช่นเดียวกับมาตรฐานทั่วไป

สมมติฐานข้อสอง ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เห็นว่าสามารถใช้มาตรฐานห้องสมุดสถานศึกษาเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีพ.ศ.2535 เป็นแนวทางและเกณฑ์

เบื้องต้นในการพัฒนาทรัพยากรและบริการของห้องสมุด ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ใช้มาตรฐานเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการให้ความสนับสนุนและพัฒนาห้องสมุดให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาห้องสมุดขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่จะให้ความสำคัญและการสนับสนุนห้องสมุด โดยอาจใช้มาตรฐานห้องสมุดเป็นแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดให้บรรลุเป้าหมาย ดังที่ Joseph L. Wheeler ได้กล่าวไว้ว่า มาตรฐานห้องสมุดมีส่วนช่วยผู้บริหารในการปรับปรุงห้องสมุด (cited in Hirsch, 1975: 45)

สมมติฐานข้อสาม สภาพห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลส่วนใหญ่ต่ำกว่ามาตรฐานห้องสมุดสถานศึกษาเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีพ.ศ.2535 เจริญปริมาณ ในด้านจำนวนวัสดุสารนิเทศ บุคลากร อาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ และงบประมาณ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ได้คือ สภาพห้องสมุด (เจริญปริมาณ) ทุกด้านต่ำกว่ามาตรฐาน

การประยุกต์ผลการวิจัย

จากการศึกษาทัศนคติของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลต่อมาตรฐานห้องสมุดสถานศึกษาเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีพ.ศ.2535 ผู้วิจัยขอเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อนำไปประยุกต์ได้ ดังนี้

1. เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงสภาพห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ จากการศึกษาพบว่า สภาพห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในด้าน 1) จำนวนวัสดุสารนิเทศ ประเภทวัสดุตีพิมพ์ทุกประเภทต่ำกว่ามาตรฐาน 2) บุคลากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน 3) อาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ พื้นที่อาคารห้องสมุดทุกประเภทต่ำกว่ามาตรฐาน ยกเว้นพื้นที่สำหรับนักรถการ โรงที่สูงกว่ามาตรฐาน สำหรับครุภัณฑ์ห้องสมุด ได้แก่ เครื่องศึกษาภาพนิ่ง เครื่องเล่นและบันทึกเสียง เครื่องอ่านและพิมพ์ไมโครฟิล์ม เครื่องอ่านและพิมพ์ไมโครฟิช เครื่องถ่ายเอกสาร และเครื่องโทรสาร มีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน และ 4) งบประมาณที่ได้รับต่ำกว่ามาตรฐาน จากผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสภาพห้องสมุดด้านที่มีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐานตามที่กำหนดไว้

2. เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงมาตรฐานห้องสมุดสถานศึกษาเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีพ.ศ.2535 ให้มีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นมาตรฐานห้องสมุดสำหรับห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ ปรากฏว่า มาตรฐานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดเพียงด้านเดียวคือ มาตรฐาน

ทั่วไป ด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ ที่เหลืออีก 1 ด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานฉบับนี้ สามารถใช้ข้อมูลจากปัญหาการใช้มาตรฐานแต่ละด้านประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขมาตรฐาน ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นไปอีก

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาสภาพห้องสมุดทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ รวมถึงความต้องการในการพัฒนาห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย